

Staket, plank och murar.

I detta dokument redovisas de riktlinjer som gäller för staket, plank och murar i Borgholms kommun.

Antaget av miljö- och byggnadsnämnden 2011-09-28.

(Stora delar av texten i detta dokument är vänligen tillhandahållet av Malmö Stadsbyggnadsförvaltning)

Traditionellt sett byggde människan hägnader som skulle skydda mot inkräktare, och inte minst visa gränsen för byn eller boningen. Ett lika gammalt skäl var säkert att hålla boskapen ute från grönsaksodlingar och åkrar. Idag hägnar vi våra trädgårdar med plank och murar.

Oavsett anledning är muren och planket det första man möts av som besökare. Inramningen står där, välkomnande eller avvisande. Faktum är att det de senaste åren kommit upp många långa enformiga och direkt fula inhägnader i form av plank, till stor skada för våra gemensamma gaturum. Den första frågan Du bör ställa dig är därför: Behöver jag verkligen bygga något plank eller någon mur? Kanske kan jag nöja mig med en häck eller ett enklare staket? Den här skriften har vi gjort för att hjälpa dig med goda råd, när Du funderar på en inhägnad av något slag.

Höjden på ett plank eller en mur räknas alltid från marken på den lägsta sidan. Man har inte rätt att uppföra plank och murar på mark som enligt detaljplan inte får bebyggas. Markeras vanligen som "prickad mark".

Några lokala exempel på utformning av staket o plank.

Foto: miljö- och byggnadsförvaltningen.

Definitioner m.m.

Staket

Inhägnad som består av trä eller smide till högst 1,2 m höjd om den i hela sin längd har en öppenhets- och genomsiktlighetsgrad på minst 33%, alltså att minst halva brädans bredd ska vara luft.

(Glas och plexi är inte "öppet".)

- **Inte bygglovplikt.**

Plank o mur

Inhägnad högre än 0,8 m över mark/gata oavsett material, om den har en öppenhets- och genomsiktlighetsgrad som mindre än 33%.

- **Bygglovplikt.**

Undantag: vissa plank runt uteplats är lovbeFriade, se sid 5.)

Stängsel

Oavsett bygglovsplikt ska t.ex. stängsel ha en god utformning för sin funktion och vara anpassad till sin omgivning.

- **Inte bygglovplikt.**

Stödmur

Mur avsedd att ta upp en nivåskillnad på marken.

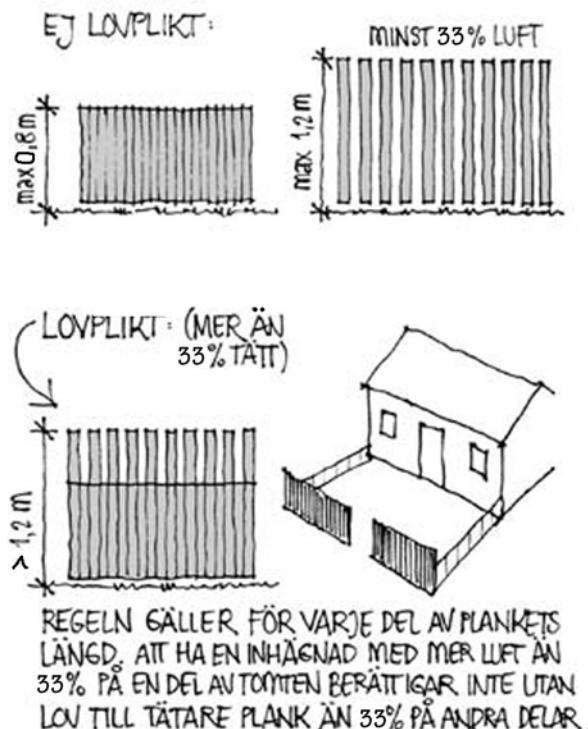
Bygglovpliktig endast om åtgärden avsevärt påverkar tomtens genomsnittliga marknivå.

- **Inte bygglovplikt.**

Pergola

Öppet trädgårdsarrangemang. Om andelen trä överstiger 33% räknas den dock som plank.

- **Inte bygglovplikt.**

Anpassning och utseende

Riktlinjer för murar och plank varierar beroende på hus och omgivning. Det är viktigt att man skapar ett sammanhang här emellan. När man väljer utformning av sin hägnad bör man välja form, färg eller material som

Samhällsbyggnadsförvaltningen

återkommer i hus och omgivning. Hägnaden bör förstärka husets särprägel, d.v.s. är huset pittoreskt bör man uppföra en hägnad med ett liknande uttryck. Plank av traditionellt tryckimpregnerat virke passar t.ex. sällan in i stadsbilden och är dessutom miljöfarligt både i samband med tillverkningen och användandet.

Fråga efter alternativa träskyddsbehandlingar när du handlar virke, så kan du även göra en insats för en giftfri miljö. Typen av trädgård kan också påverka utformningen. En mer formell trädgård kräver en strikt inramning medan en naturlig trädgård bör få en rustik sådan. Återhållsamhet är alltid en bra regel. Murar eller plank kan ha varierad höjd beroende på var på tomten man placerar dem.

Mot granne kan man om man är överens med denne vanligtvis få bygglov för att uppföra en tät hägnad med en höjd på upp till 1,8 meter, eftersom hägnaden ofta vänder sig mot privata utrymmen som man vill insynsskydda. Mot gata eller allmän plats bör man däremot göra en låg hägnad som inte dominerar alltför mycket. Vid vissa fall, t.ex. avsevärda problem med insyn eller trafikbuller eller i befintliga stadsmiljöer där höga murar är en viktig del av områdets karaktär, kan det dock vara berättigat att gå upp i höjd, även om stadsbyggnadskontoret enligt vedertagen praxis även här håller 1,8 meter som en rimlig övre gräns. Utformning och material har betydelse i denna bedömning.

Variation och växtlighet

Om förutsättningar finns att uppföra plank eller murar utmed gatan bör dessa varieras för att skapa liv och förhindra en enahanda upplevelse. Plank och murar kan varieras på många olika sätt:

- Olika tjocklek och djup kan ge en vacker skuggning.
- Materialen kan vara massiva eller delvis genomsiktliga och i olika kombinationer.
- Kulören kan varieras. Man kan använda sig av fastighetens övriga, befintliga former eller detaljer.

Både kala murar och plank ger ett enförmigt uttryck. Detta kan då brytas av med växtlighet, vilket ger en mjukare och livfullare framtoning. I de flesta fall kan också en häck vara ett bättre alternativ än plank eller mur. Då växter även har goda vind- och ljudisolerande egenskaper, är dessa ett bra komplement till genomsiktliga plank.

Man bör också tänka på att en träkonstruktion fordrar god stabilitet, dels för att stå emot hårt väder, dels för att bära upp tyngden av ev. klättrande buskar.

För att mjuka upp och göra en mur mer livfull, kan växter planteras. Är muren inte alltför hög, men tillräckligt bred, kan man kröna den med låga växter. Det är också möjligt att låta plantor växa i fickor på murens lodräta sida.

Om planket eller muren inte görs lika på båda sidor ska den prydligaste sidan vändas mot gata eller granne! Även om det är din trädgård som ska ramas in av plank eller mur påverkas vårt gemensamma gaturum.

Buller- och insynsskydd

Ibland åberopas behovet av bullerdämpning eller insynsskydd. Varje enskilt fall bedöms separat men särskilda skäl enligt Vägverkets regler föreligger endast om bullernivåerna överskrider vissa riktvärden. För att uppnå bullerskydd ska muren eller planket göras tätt nertill där bullerdämpningen är som mest effektiv.

Behovet av insynsskydd kan anses vara befogat om en fastighet till exempel störs av besvärande ljuskäglor från förbipasserande bilar eller om en livligt använd gång- och cykelväg i angränsning till tomten ligger på en högre höjd än marknivån i trädgården. Hela trädgården behöver inte insynsskyddas.

Gamla tiders kaffebersåer ersätts idag ofta av skyddade trädäck intill fastighetens huvudbyggnad.

Trygghetsaspekt

Murar och plank som avskärmar mot gator och cykel- och gångvägar kan skapa ökad känsla av otrygghet för dem som färdas där. Det är viktigt att försöka undvika att hela kvarter och områden blir inhägnade. Höjden på murar och plank har viss betydelse för funktionen men framför allt för utseendet.

Siktförhållanden

Vid utfarter från:

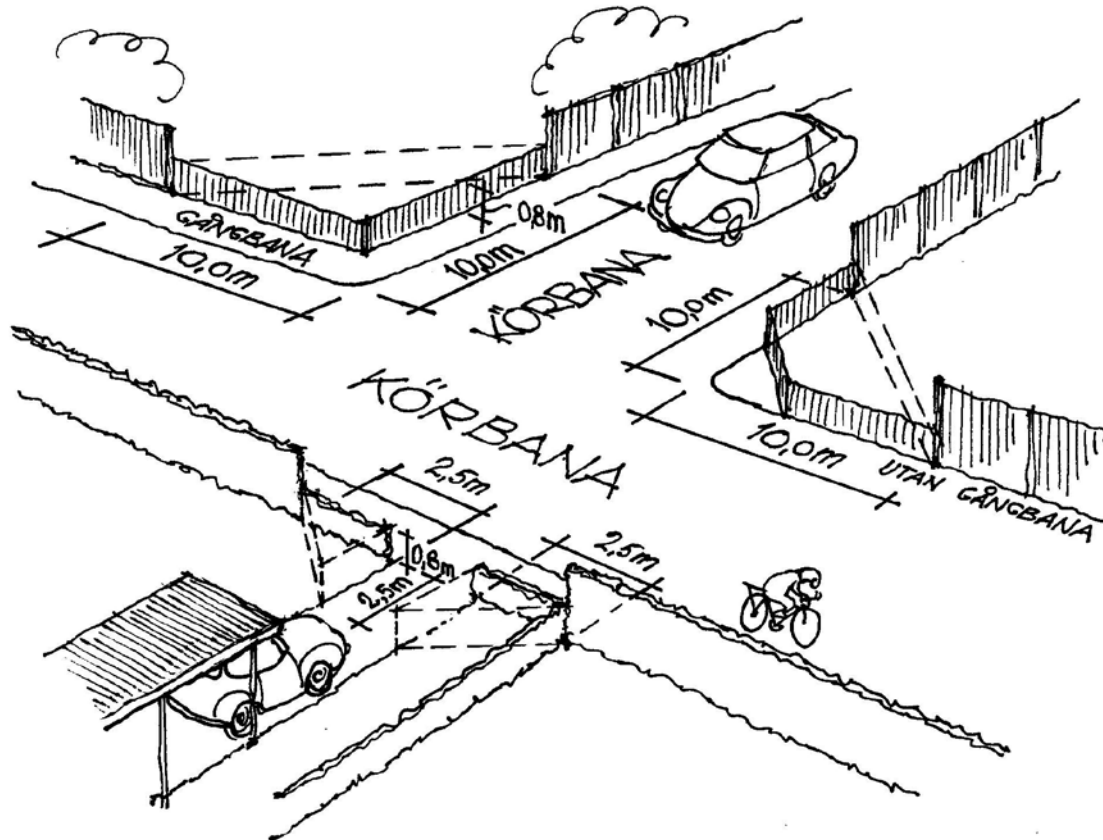
- parkering på fastighet ut mot gata
- gång- och cykelvägar ut mot gata
- gatukorsningar

Där ställs krav på siktförhållanden för att uppnå god trafiksäkerhetsstandard enligt Vägverkets regler.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Du som fastighetsägare har ansvar för att sikten vid din utfart är god. Har du dessutom hörntomt mot gata eller mot gång- och cykelväg får du anpassa din mur, ditt plank eller din häck till gällande bestämmelser. Inom sikttriangeln som illustreras här nedan kan plank, murar och häckar inte ha en högre höjd än 80 cm. Detta markeras särskilt på situationsplanen vid en bygglovsökan.

Vad säger Plan- och bygglagen, PBL?

En sammanfattning av gällande paragrafer i PBL 9 kap 2 § och PBF 3 kap 3 § ger följande förutsättningar: Bygglov krävs för att uppföra murar och plank. De ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden. De ska också ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande med god helhetsverkan. Vilken byggrätt en fastighet har och var byggrätten är placerad finns angivet i gällande detaljplan för området. (Detaljplaner finns för alla tätbebyggda områden i staden, men vanligtvis inte på landsbygden.)

I detaljplanen markeras dessutom vilka ytor som ska vara byggfri mark, där alltså inte plank och murar får uppföras.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ett rättsfall om ett plank som uppförts i tomtgräns på mark som inte fick bebyggas har förts ända upp till regeringsrätten som fann att planket inte fick uppföras. I en stadsmässig miljö saknas förgårdsmark och de s.k. gatuhusen dominerar gatubilden. I villakvarter med trädgårdar markeras ofta förgårdsmark längs gatan framför husen

som byggfri. Gaturummets karaktär blir då lummig och luftig. Ett högt plank eller en hög mur strider då mot planens syfte. Byggfri mark (även kallad prickad mark) gör att en bygglovansökan för plank och mur behandlas som en avvikelse från planen. Om den kan beviljas bedöms från fall till fall och förutsätter hörande av berörda grannar.

Grannar

Diskutera alltid med dina grannar så tidigt som möjligt och ta tillvara gemensamma önskemål. Tänk dessutom på att prydligaste sidan av plank och mur ska vända sig mot gatan eller grannen. I vissa fall är det särskilt viktigt att höra

grannarna:

- Om planket eller muren ska byggas närmare tomtgräns än 4,5 m krävs hörande av angränsande berörda grannar.
- Om planket eller muren ska byggas mot gata och det strider mot detaljplanens bestämmelser krävs hörande av angränsande grannar och grannar på andra sidan gatan.
- Om planket eller muren placeras mot gatan och placeringen överensstämmer med detaljplanen krävs däremot inte att grannarna hörs.

Om du är osäker på vilka grannar som är berörda eller på detaljplanens bestämmelser kan samhällsbyggnadsförvaltningen informera dig om detta. Utan bygglov kan plank eller mur kring en uteplats uppföras på tomten om avståndet till fastighetsgräns är minst 4,5 m och höjden inte överstiger 1,8 m och planket eller muren inte bygger ut mer än 3,6 m från huset.

